

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Hoofredactie: G. H. Waage, Prof. Pieter Willemsstraat 41, Maastricht, Telefoon 3605. **Mederedacteuren:** Jos. Cremers, Canne-België. Dr. H. Schmitz S. J., Ignatius College, Valkenburg (L.). Telef. 2079. R. Geurts, Echt, Penningmeester; ir. P. Marres, Villa „Rozenhof“, St. Pieter-Maastricht, Postgiro 125366 ten name v. h. Nat. hist. Gen., Maastricht. **Drukkerij v.h. Cl. Goffin**, Nieuwstraat 9, Tel. 2121.

Versijnt **Vrijdags** voor de Maand. Vergad. van het Natuurhistorisch Genootschap (op den eersten Woensdag der maand) en wordt aan de Leden van het **Natuurhistorisch Genootschap in Limburg** gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 6.00 per jaar, afzonderlijke nummers voor niet-leden 50 cent, voor leden 30 cent. Jaarl. contributie der leden f 3.50. Auteursrecht voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging Maandelijksche Vergadering op Woensdag 6 November a.s. — Nieuw lid. — Verslag van de Maandelijksche Vergadering op Woensdag 2 October 1940. Ir. D. C. van Schaik. Drupzuilen in den St. Pietersberg. — L. Bels. Vleermuizentrek en „homing“-proeven in Nederland. — H. Schmitz S.J. Kritisches Verzeichnis der paläarktischen Phoriden mit Angabe ihrer Verbreitung. (Fortsetzung). — J. H. Bonnema. Ostracoden aus der Kreide des Untergrundes der nord-östlichen Niederlande. (Fortsetzung).

DE MAANDELIJSCHES VERGADERING

zal plaats hebben op **Woensdag 6 Nov. a.s.**,
's namiddags te 6 uur precies in het Museum.

NIEUW LID.

J. L. Ch. Dejong, Voorz. Z. Limb. Tuinbouwver., Hommerterweg 15, Hoensbroek.

VERSLAG VAN DE MAANDELIJSCHES VERGADERING OP WOENSDAG 2 OCT. 1940.

Aanwezig de dames: H. Beljaars, W. v. Giersbergen, Th. v. Schaik, Fr. v. Schaik, F. Pauw-Rijk, C. Westerveld-Rijk en W. v. d. Geyn, benevens de heren: Fr. v. Rummelen, D. v. Schaik, N. v. Poppel, L. Grégoire, H. Jongen, Edm. Nyst, Th. Heyen, D. v. Gugten, F. Westerveld, J. Rijk, M. Rongen, M. Kamm, M. Kemp, Br. Christoforus, H. Schmitz S. J., P. Marres, R. Kofman, S. v. de Geyn, M. Mommers, P. Bouchoms, H. v. Run, B. v. Straaten, P. Wassenberg, Mulkens en G. Waage.

De heer v. Rummelen leidt de vergadering. Br. Christoforus toont een fasciatie van een Picris-soort. De band is 10 cm breed. Verder zag hij 2 weken geleden een troep kranen boven Maastricht, vliegend in Z. W. richting. Ook de heer Rijk nam kranen waar op 2 Oct. cirkelende boven Meerssen. Spr. zegt, dat hij in de 2e uitgave van Ter Haar het volgende vond.

„Een eigenaardigheid van het geslacht *Hepialus* is, dat het ♂ van *necta* en *humili* rietschubben bezit en dus het ♀ aanlokt, terwijl bij *lupulina*, *fusconebulosa* en *sylvina* het ♂ het ♀ opzoekt.”

Bij de *Hepialiden* zijn het dus niet uitsluitend de ♀♀, die de ♂♂ aanlokken, zooals de heer Waage in zijn artikel „Hoe komt een mannetje aan een wijfje” vermeldt.

De heer v. Schaik toont eenige foto's van opschriften, voorkomende op wanden in den St. Pietersberg. Hieronder zijn opschriften in 't Spaansch van 1577 en een handtekening van Masse, een Fransch ingenieur, die den grooten plattegrond van de gangen in den St. Pietersberg samenstelde (1748). Mej. v. d. Geyn toont een exemplaar van *Salvia horminum*. Bij deze *salvia*-soort zijn de schutbladen mooi rood. *Horminum* is een cultuurvorm, die soms verwilderd voorkomt. De heer Marres toont een eigenaardig beenstukje met tanden. De heer Waage zegt, dat dit beentje het os entoglossum of glossohyale is. Het is het basihyale dus het beenstukje, dat de linker- en rechtertongbeenboog verbindt. Bij de forel is het basihyale ver naar voren uitgroeid, draagt tanden en steunt de „tong”.

Pater Schmitz vertelt het volgende. Om Phoriden te krijgen en over deze interessante Diptera, wier biologie nog zooveel geheimen voor de dipterologen bevat, meer te weten te komen, leg ik stukjes vleesch, overdekt door een steen, neer in den tuin van ons College. Nu hebben we in ons gebouw twee zwarte kraaien, die vrij rond vliegen in de omgeving. Deze vogels nu, die mij bij het verstoppn van het vleesch niet hebben kunnen gadeslaan, weten de stukjes vleesch uitstekend te vinden. Hoewel beweerd wordt, dat de reuk bij vogels slecht ontwikkeld is, geloof ik toch te moeten aannemen, dat dit bij kraaien niet zoo is. Hoe toch weten ze anders de verstopte stukjes te vinden? De heer Waage is het met deze conclusie niet direct eens. Doordat een steen gelegd wordt over 't vleesch, wordt een verandering gebracht in het terrein, dat speciaal deze half in gevangen-

schap levende, op een beperkt terrein verblijvende vogels, uitstekend zullen kennen. Een verandering in het milieu kan hun „nieuwsgierigheid" prikkelen, hen op onderzoek doen uitgaan en zoo het vleesch doen vinden, zonder dat we behoeven aan te nemen, dat de reuk hen bij het opsporen leidt.

De heer **Bouchoms** is 't meerdere malen opgevallen, dat kraaien bij de mollenval, waar een doode mol in zat, onttrokken aan 't gezicht, begonnen te graven, terwijl ze de klem, waar niets in zit, voorbij gingen. Spr. gelooft, dat de reuk wel een rol speelt.

De heer **v. Straaten** vertelt daarna een en ander over zwerfstenen uit Z. Limburg. Na enkele punten te hebben aangestipt over hetgeen bekend is omtrent het voorkomen, wijze en tijd van vervoer en omtrent de herkomstgebieden der Nederlandsche zwerfstenen in het algemeen, behandelde spreker in het bijzonder enkele Maasgesteenten, gevonden in zuivere Maasafzettingen in Zuid-Limburg. De besproken stukken werden vertoond. Vermeld worde hier alleen: gerolde blauwe vuurstenen met een diameter, varierende tusschen 15 en 20 cm, stukken jaspis en kwarstporfier en een rolsteentje van schriftgraniet.

De Voorzitter sluit hierna de vergadering.

DRUPZUILEN IN DEN ST. PIETERSBERG.

door

Ir. D. C. VAN SCHAÏK.

In het Nat. Hist. Maandblad van 29 Febr. 1940 (no. 2 van dezen jaargang) beschreef ik mijn opvatting over het ontstaan der druppen in de mergelgrotten. Sindsdien vond ik in den St. Pietersberg enkele merkwaardige steenzuilen, welke hier mede in verband staan. Het zijn uit den grond oprijzende, vierkant bezaagde of behakte kolommen, welke 2 à 3 m boven den vloer reiken en waarvan het boven einde enkele meters van het plafond verwijderd is. In het boven einde dezer „drupzuilen" bevindt zich het gat van een aardpijp en recht erboven teekent zich in het plafond de gevulde aardpijp eveneens af. De steen van deze zuilen is buitengewoon hard en heeft een heldere klank, evenals de reeds bekende, van het plafond afhangende drupblokken.

Tot nu toe vond ik drie van deze drupzuilen, twee in het gangenstelsel Slavante en een in het Zuidelijke gangenstelsel, alle drie in de nabijheid der Enci-groeve. Bij een paar was het duidelijk zichtbaar, dat ze vroeger wel gedrupt hadden, nu was er van omlaag druppelen van water uit de aardpijp op de kolom niets te bemerken.

We hebben hier zeer zeker weer te doen met het harde omhulsel van een aardpijp, dat de blokbrekers vroeger, als onbruikbaar en moeilijk te bewerken materiaal, in den vorm van een kolom hebben laten staan. Door de groote hoogte der gangen moet het bovengedeelte er af gevallen zijn. Toch is het, bij het zeer groote aantal aardpijpen, dat zich vooral in het zuidelijk gangenstelsel aan het plafond afteekent, vreemd, dat slechts bij een

Drupzuil.

Gangenstelsel Slavante St. Pietersberg.

klein aantal dezer aardpijpen afhangende drupblokken te vinden is en dat bij een nog geringer aantal de beschreven zuilen worden waargenomen. De oorzaak daarvan moet wel daarin gezocht worden, dat slechts een klein aantal aardpijpen in belangrijke mate water afvoert en ook sedert langen tijd afgevoerd heeft, zoodat zich alleen daarbij de harde omringende kalksteenlaag kon vormen. De aardpijpen waarbij dit het geval was en tot korten afstand onder het plafond doorliepen, gaven aanleiding tot het ontstaan van een afhangend drupblok, terwijl bij enkele, welke tot den vloer der gangen of nog dieper doorliepen, een kolom ontstond.

VLEERMUIZENTREK EN „HOMING"- PROEVEN IN NEDERLAND.

door

L. BELS.

Alhoewel de vleermuizentrek door vrijwel iedereen onderzoeker als bewezen wordt beschouwd, lijkt het mij toch nog wel goed, eens te wijzen op het begrip „trek". Wat verstaat men onder trek?